

## MOTIVACIJA ZA OBRAZOVANJE

### - Sažetak -

*Danas se pred odgoj i obrazovanje postavljaju novi izazovi usljed izmijenjenih društvenih i ekonomskih odnosa. Takvo stanje iziskuje promjenu ili barem promišljanje o nekoliko značajnih elemenata. Među njima su provjeravanje znanja, ocjenjivanje postignuća i njihov uticaj na motiviranost učenika za obrazovanje. Podrazumijevaju se promjene u razmišljanju o procesu utvrđivanja znanja i razmjeni informacija o postizanju ciljeva obrazovanja sve do univerziteta.*

*Provjeravanje i ocjenjivanje su sastavni dijelovi procesa obrazovanja i prožimaju gotovo sve faze podučavanja i učenja. Povratnom informacijom se ostvaruje uvid u to kako polaznici nastave uče, kakvo su znanje dobili i kakav su odnos prema obrazovanju i znanju izgradili. Na sudionike u procesu obrazovanja povratna informacija djeluje motivacijski, što ukazuje na to kako je potrebno započeti proces učenja, kako teče napredovanje u postizanju postavljenih ciljeva, koliko su učinkoviti pristupi procesu podučavanja i kako teče proces ovladavanja postavljenim ciljevima. Smisao procesa obrazovanja je u tome da se sudionicima u ovom procesu omogući izgrađivanje i stjecanje znanja, preuzimanje kontrole nad svojim učenjem i na taj način značajno utiče na njihovo učenje. Dobra povratna informacija znatno utiče na motiviranost za obrazovanje.*

**Ključne riječi: motivacija za obrazovanje, provjeravanje, ocjenjivanje, povratna informacija.**

### Uvod

Sve češće se postavlja pitanje koliko je djelotvorno i kakav bi bio optimalni odnos među različitim oblicima vrednovanja i ocjenjivanja postignutog znanja (opisno, brojčano ocjenjivanje i prijelazni vidovi) te kako povratne informacije (povratna informacija u procesu učenja i povratna informacija u obliku ocjene) utiču na sudionike u obrazovnom procesu. Koji oblici

---

<sup>1</sup> Šentjernej, Slovenija

povratne informacije ih motiviraju za dalje obrazovanje, a koji uzrokuju odustajanje od učenja.

Riječ motivacija potiče iz latinskog jezika (motus - kretanje). Motivacija djeluje u interakciji i mijenja se, omogućava da se ostvari čovjekova jedinstvenost i neponovljivost (Kranjc, 1982.). Izraz motiv označava »isto što i pogonska sila imajući u vidu energiju koja nas više usmjerava ka jednom objektu nego prema drugima« (Musek, 1993., str. 133). Motivaciju možemo predstaviti kao proces kojim se sve to uravnotežuje. Obuhvaća naše cjelokupno djelovanje. Neki motivacijski činioci (potrebe, nagoni, instinkti) imaju potisnu moć. Podstiču naše djelovanje. Drugi elementi motivacije (ciljevi, ideali, vrijednosti) privlače nas i podstiču na djelovanje. Motivacija je subjektivno iskustvo koje nije moguće izravno opažati, nego se može zaključiti na osnovu odziva učenika na rad u razredu. Iskazuje se u znanju pojedinca, posebno u izboru zadataka, ustrajnosti, uloženom trudu... Motivirani sudionici u obrazovnom procesu su uspješni, a ujedno su i motivirani učitelji, predavači takođe uspješni »prenositelji znanja«.

Motivaciju za učenje bismo mogli odrediti kao težnju u provođenju onih školskih aktivnosti koje su vrijedne truda. Do kvalitetnijeg učenja se dolazi onda kada učimo radi svog interesovanja za određenu stvar, iz vlastite radoznalosti, zanimanja za problem, radosti koju donosi aktivno rješavanje (Bčazič, 1995.).

Možemo motivirati sebe ili druge osobe. Kada želimo motivirati druge, moramo se postaviti u njihov položaj i pitati se šta je to što ih motivira. Kao značajne komponente motiviranja često se navode:

- važnost gradiva,
- organizacija procesa obrazovanja,
- primjeren stepen zahtjevnosti,
- aktivno uključivanje u proces obrazovanja,
- upotreba primjerenih, konkretnih i razumljivih primjera.

Prilikom motiviranja možemo se služiti negativnom ili pozitivnom motivacijom. Prije svega, velik broj ljudi se služi negativnom motivacijom, koju Stipkova naziva »stick« ili »palica«. Moramo se odlučiti za pozitivnu motivaciju koju Stipkova naziva »pristup mrkve na štapu«, s obzirom na to da se prinudom ne postižu dobri rezultati. Kada pojedinca želimo pozitivno motivirati u procesu nastave, moramo pronaći šta ga podstiče na dalji rad. Mi ljudi se međusobno razlikujemo. Neki posjeduju visok stupanj motiviranosti, kod drugih je motiviranost slabije razvijena. Prvi su ambiciozni i žele dosegnuti visoke ciljeve mada ih niko ne kontrolira niti podstiče. Drugi su pak

ovisni o vanjskim podsticajima (pohvalama, ocjenama...) i zadacima pristupaju sa strahom. Na slične podatke nailazimo i u školstvu.

Za sudionike u obrazovnom procesu (što se podjednako odnosi na odrasle, mlade i djecu), škola (osnovna, srednja, univerzitet) predstavlja značajno okruženje koje bi po važnosti mogli izjednačiti sa obiteljskim i prijateljskim okruženjem. Učitelji, predavači moraju podučavati one predmetne sadržaje koji su dati nastavnim planom i programom a ne one koje učenike i studente interesiraju. Osim toga, učenje iziskuje i koncentraciju. Upravo je zbog toga teško postići da sudionici u procesu obrazovanja budu stalno motivirani. Trebalo bi da kroz obrazovni proces razviju svoje sposobnosti i shvate da se trudom najviše postiže. Da bi ostvarili svoje potencijale moraju se u toku nastave dobro osjećati. Mi, učitelji, predavači, svakodnevno utičemo na njih jer »svojim postupanjem i riječima postavljamo temelj za budućnost i njihova buduća postignuća« (Youngs, 2000., str. 14).

### **Uloga povratne informacije u postupku obrazovanja odraslih**

Mi odrasli se dobrovoljno odlučujemo za obrazovanje, radi našeg interesovanja za obrazovanje. Na nas značajno utiču povratne informacije koje tokom obrazovnog procesa dobijamo o našem znanju. Brojčano ocjenjivanje ili strah od neuspjeha takođe predstavlja svojevrstan stres i za odrasle. Ocjena znatno utiče na povećavanje ili snižavanje samosvijesti. Neke od njih vode ciljevi usmjereni na učenje. Žele napredovati u učenju bez obzira na to koliko grešaka budu pri tome napravili ili koliko su nespretni. A druge u učenju vode prije svega realno postavljeni ciljevi. Svoje znanje žele pokazati drugima. Ako se posmatra iz ugla motiviranosti za učenje, važno je među ciljevima razlikovati one koji su usmjereni na postignuće ili efikasnost ili ciljeve usmjerene na učenje ili ovladavanje gradivom. Ovi posljednji vode do kvalitetnijeg znanja. Na ciljna usmjerenja značajno utiče i povratna informacija odnosno ocjenjivanje kao sastavni dio učenja. Naime, čovjek teško podnosi osjećaj da zaostaje na određenoj tački. Upravo povratne informacije o napredovanju nude pojedincu zadovoljstvo i pružaju mu osjećaj da napreduje. »Neki socijalni psiholozi uvrštavaju čovjekovu potrebu da se razvija i napreduje među njegove osnovne socijalne potrebe.« (Kranjc, 1982, str. 191)

Za učenje je jaka motivacija jednako značajna koliko i kvocijent inteligencije. Osim toga:

- nikada ne smijemo reći da smo preglupi za učenje;

- nikada ne smijemo reći da imamo preslabo pamćenje da bi smo mogli učiti;
- ukoliko uistinu želimo nešto naučiti, od svega je najvažnija motivacija, stvarne prepreke su zapravo vrijeme i nedostupna ili loša literatura.

Pitanje kakva je funkcija provjeravanja i ocjenjivanja znanja sve češće se postavlja i u oblasti obrazovanja odraslih. Da li se u postupku ocjenjivanja teži kvalitativnom ili kvantitativnom mjerenju ili je u to uključeno još nešto? Kolika je važnost ocjene za vrednovanje nekog rezultata odnosno postignuća i koliki je njen značaj za pojedinca, šta mu govori povratna informacija?

Motiviranje osoba koje nisu motivirane za učenje prati nekoliko važnih problema a motiviranje je ujedno i zadatak koji se danas postavlja pred obrazovanje. Upravo se to dešava u školama (osnovnim, srednjim pa i na univerzitetima te školama koje se bave obrazovanjem odraslih) - sve je uvrježenije mišljenje da je stalno utvrđivanje predznanja, ispunjenje očekivanja, nasuprot vrednovanju rada i te kako važno za daljne obrazovanje. Jedno od usmjerenja savremenog pogleda na odgoj i obrazovanje je omogućiti sudionicima u obrazovnom procesu da osjete uspjeh od svoga rada. Izmijenjeni načini učenja i podučavanja iziskuju i promjenu pogleda na provjeravanje i ocjenjivanje znanja. Ocjena u smislu povratne informacije je važna za polaznika nastave ali ne i dovoljna. Svakome pojedincu je potrebno objasniti i komentirati ocjenu. U postupku obrazovanja svi pojedinci moraju biti odgovorni i znati vrednovati svoj rad. To mogu naučiti iz povratnih informacija predavača o njihovom radu. Poželjno je da predavač podstiče zalaganje davanjem povratnih informacija. Ukoliko se, u obrazovnom procesu, pojedinci ne podstiču to može dovesti do otpora ili izbjegavanja obrazovanja. Povratna informacija u obliku brojčane ocjene premalo govori o znanju, ne sadrži upute za poboljšavanje učenja i zato se na razini fakulteta, u toku postdiplomskog studija, češće odlučuje za opisno ocjenjivanje studenata.

### **Uloga učiteljeve povratne informacije prilikom motiviranja učenika za učenje**

Tokom rada u školi moramo se potruditi za ostvarivanje bolje povratne informacije i ne razmišljati o poboljšavanju u smislu čestog ocjenjivanja. Povratna informacija je informacija o tome »kako smo se odrazili« (učenici i učitelj) u odnosu na zahtjevan standard znanja. Usmjerena je na utvrđiva-

nje ili »mjerenje« znanja. Cilj je oblikovati uputstva i učenicima pomagati da samostalno oblikuju upute za razumijevanje sadržaja i razvoj učenja. Kada njome želimo izmjeriti nivo postignutog znanja, usmjerena je na sažimanje postignuća i podsticaja na dalje učenje (Kyriacou, 1991). Povratne informacije nisu samo ocjene nego se njima pomaže učeniku da shvati kako se »odrazio« u postupku učenja, šta o njegovom znanju misle učitelj i drugi učenici. Učenik će i sam shvatiti veći dio povratnih informacija. Do njih dolazi iz razgovora s drugima i uočava ih u toku učenja. Učeniku je potrebno pomoći da nauči sam vrednovati vlastiti rad i razvijati unutarnju motivaciju. Potrebno je pohvaliti svaki pokušaj učenika da poboljša svoje znanje. Pri tome se njegovo postignuće ne treba upoređivati s postignućima drugih učenika nego moramo poštovati napredak svakog pojedinca posebno. Izrečena pohvala kao i kritika moraju biti konstruktivne. Na taj način povratna informacija postiže svoj osnovni cilj koji se tiče prevazilaženja prepreka u učenju kako bismo ostvarili uspjeh. Djelotvorna povratna informacija omogućava da učenik sam vrednuje svoj rad i usklađuje ga sa smjernicama koje daje učitelj. Na taj način se može uspješno evaluirati proces učenja svakog učenika. U slučajevima kada su učitelji sebi postavljali pitanja: »Koja je ključna pogreška?, Koji je vjerovatni razlog pogreške koju je učenik napravio?, Kako bih mogao učenika usmjeriti da ubuduće ne čini greške?, Šta je ono dobro što je učenik učinio da ga možemo pohvaliti?«, povratnom informacijom se pomoglo učenicima da poprave greške i shvate šta su uradili dobro i tako sagledali put svog daljeg napredovanja (Elawer, Corno, 1985, preuzeto od Woolfolka, 2002).

Motiviranost učitelja za podučavanje utiče na motivaciju učenika za učenje. Nedostatak volje učitelja i učenika je jedan od najvećih faktora ometanja razvoja učenja. Za razvijanje sposobnosti i umješnosti potrebno je podsticati volju za učenjem. U organiziranju postupaka za učenje neke materije potrebno je poštovati aktivno učestvovanje učenika. Nakon predočavanja gradiva slijedi utvrđivanje znanja što je »prilika za učenje sa razumijevanjem, za prihvaćanje (gradiva). To je, ujedno, prilika i za selekciju podataka koje sadrži povratna informacija s konstruktivnom analizom znanja i podukom o tome kako se vrši uvezivanje novonaučenog sa strukturom vlastitog znanja« (Bandura, 1991, cit. Komljanc, 2004, str. 146). Nakon utvrđivanja znanja slijedi provjeravanje znanja u toku cijelog procesa i pojedinih faza učenja i nakon toga ocjenjivanje.

Istraživanja su pokazala prednost opisne povratne informacije, usmjerene na zadatak (Black, Wiliam, 1998). Brojčana povratna informacija ima naime spoznajne, osjetilne i motivacijske posljedice. Kada se radi o prvima, ide se za shvatanjem u ravni učenja i pouka, kod drugih se radi o stresu ili osjetilnoj na-

petosti a kod trećih se teži postupnom prevladavanju spoljašnje nad unutar-njom motivacijom (Biggs, Moore, 1993, preuzeto od Marentič Požarnik, Pe-klaj, 2002). U odnosu na ocjenjivanje koje je ili opisno ili brojčano, potrebno je svakog pojedinca porediti s njegovim vlastitim napredovanjem a ne u odnosu na postignuća drugih (i u slučaju brojčane povratne informacije).

### **Na koji način pomaže povratna informacija?**

Pružanje povratne informacije, kojom se podstiče učenje, predstavlja vještinu koja se može naučiti i usavršavati. Svrha povratne informacije je poboljšavanje učeničkog »rada«. Učinkovita povratna informacija je korektna (učenici moraju razumjeti šta rade pravilno a šta naopako), blagovremena (što je duži vremenski razmak između trenutka izrade zadatka i davanja povratne informacije manji je njen uticaj na poboljšavanje rada), odnosi se na kriterije (povratna informacija je najdjelotvornija kada se odnosi na kriterije i kada detaljno govori šta učenik zna a šta ne zna). Istraživanjem, koje je u toku 2002. g. poduzeo Emberger, ukazano je na važnost korektno povratne informacije. Povratna informacija kojom se učeniku ukazuje samo na pravilne odgovore i na to koji su pogrešni ima negativan učinak na postignuća; upoznavanje učenika s pravilnim odgovorima ima pozitivan učinak; još veći učinak ima objašnjavanje šta je pravilno a šta pogrešno; najdjelotvornije je ukoliko nastavnik dopusti učeniku da nastavi s radom na uspješno urađenim zadacima. Negativna učiteljeva povratna informacija ima snažniji uticaj na učenike nego pozitivna. Zbog toga nastavnik mora biti posebno oprezan kada se radi o negativnim porukama. Prije svega mora paziti da takve informacije daje u odgovarajućem trenutku, da ih objasni i kaže kako treba raditi dalje.

»Povratna informacija o uspjehu je mjerilo po kojem učenik podešava svoje zalaganje u procesu učenja. Bez tih informacija ostao bi bez orijentira i osjećaja za to da li je uloženi trud bio dovoljan ili ne. Zna se da učenje bolje napreduje i ostvaruje se ukoliko su postavljena realna očekivanja. Ne smije se zanemariti i činjenica da, ako učenik malo popusti i još ga iznenade niski rezultati, učenik ubrzava svoje obrazovanje.« (Kranjc, 1982, str. 189). Draper (1999) ustanovljuje da je pisana povratna informacija djelotvornija od verbalne, jer je učenici mogu kasnije ponovo sagledati kada prihvataju odgovarajuće zadatke. Nastavniku je dozvoljeno da napiše isti ili odgovarajući komentar za više učenika kada je to pogodno a ukoliko ne postoji nedoumica u pogledu rada učenika. Povratnom informacijom učitelj mora ukazivati na to kakvo je znanje učenika u odnosu na ciljeve, standarde, a ne šta

mu je uračunato u ocjenu, a šta ne. Istovremeno mora ukazivati i na određene kvalitete rada učenika uz savjet kako da poboljša svoj rad, izbjegavajući primjere koji se odnose na druge učenike. Mnogi nastavnici griješe misleći da je povratna informacija i ako učeniku kažu: »Dobro radiš!« Takva informacija može održati motivaciju ali ne može uticati na poboljšavanje znanja.

Wiggins (2004) je u knjizi *Human Competence* (Kompetentnost čovjeka) predstavio osam koraka dobre povratne informacije:

1. Identifikovanje predviđenoga postignuća.
2. Postavljanje kriterija za svako postignuće. Ukoliko postoji neka nedoumica, da učenici ne razumiju zbog čega je potrebno doseći određena znanja, standarde, potrebno je to objasniti.
3. Opis postupka ocjenjivanja i razloga za ocjenjivanje.
4. Postavljanje standarda za ocjenjivanje.
5. Identifikovanje odgovarajućih primjera i predstavljanje izvora koje učenici mogu upotrijebiti kako bi sami ostvarili traženi rezultat.
6. Često prosljeđivanje jasne povratne informacije u vezi sa standardom. Mora se jasno ukazati na posljedice dobro i loše urađenog zadatka.
7. Prosljeđivanje toliko povratnih informacija koliko je učenicima potrebno radi poboljšavanja njihovog rada.
8. Traženje različitih primjera za slabije znanje i aktivnosti za poboljšavanje znanja.

Dakle, ukratko, povratna informacija mora ukazivati na to šta se jeste ili nije dogodilo. Njome se mora opisati aktivnost uz upotrebu specifičnog, konkretnog jezika, bez sudova. Mora ukazivati na to ŠTA/TKO/GDJE/KADA/KAKO može poboljšati znanje.

Povratna informacija, kojom se podstiče i pomaže učenicima da pozitivno reagiraju na dobre stvari u svom radu, odazivaju se na prijedloge za poboljšavanje svog rada, poprave uočene pogreške u svom radu, sagledaju kako mogu ubuduće izmijeniti svoj pristup ili način svoga rada, poštuju svoju individualnost i vrijednost.

Povratna informacija mora biti artikulirana konkretnim izrazima, bez uopštavanja (dobro/slabo, »uspješno/neuspješno«). Kada nastavnik daje učenicima povratnu informaciju o njihovom radu a želi to raditi na pravi način kako bi bio što djelotvorniji, postupa na sljedeći način: pruža mogućnost učenicima da prvi progovore, usredotočuje se na one oblasti u kojima je učenik pokazao dobro znanje, najbolje je biti sasvim određen; pogrešno je, naime, popraviti greške, potrebno je ukazati na njih tako da učenik jasno

shvati šta i kako početi na bolji način; povratna informacija mora biti predložena u pravom trenutku; nikada ne smije davati samo negativne povratne informacije: model pozitivno – negativno – pozitivno ima nesumnjivo svoju vrijednost.

### **Rezultati studije slučaja i smjernice za obrazovanje odraslih**

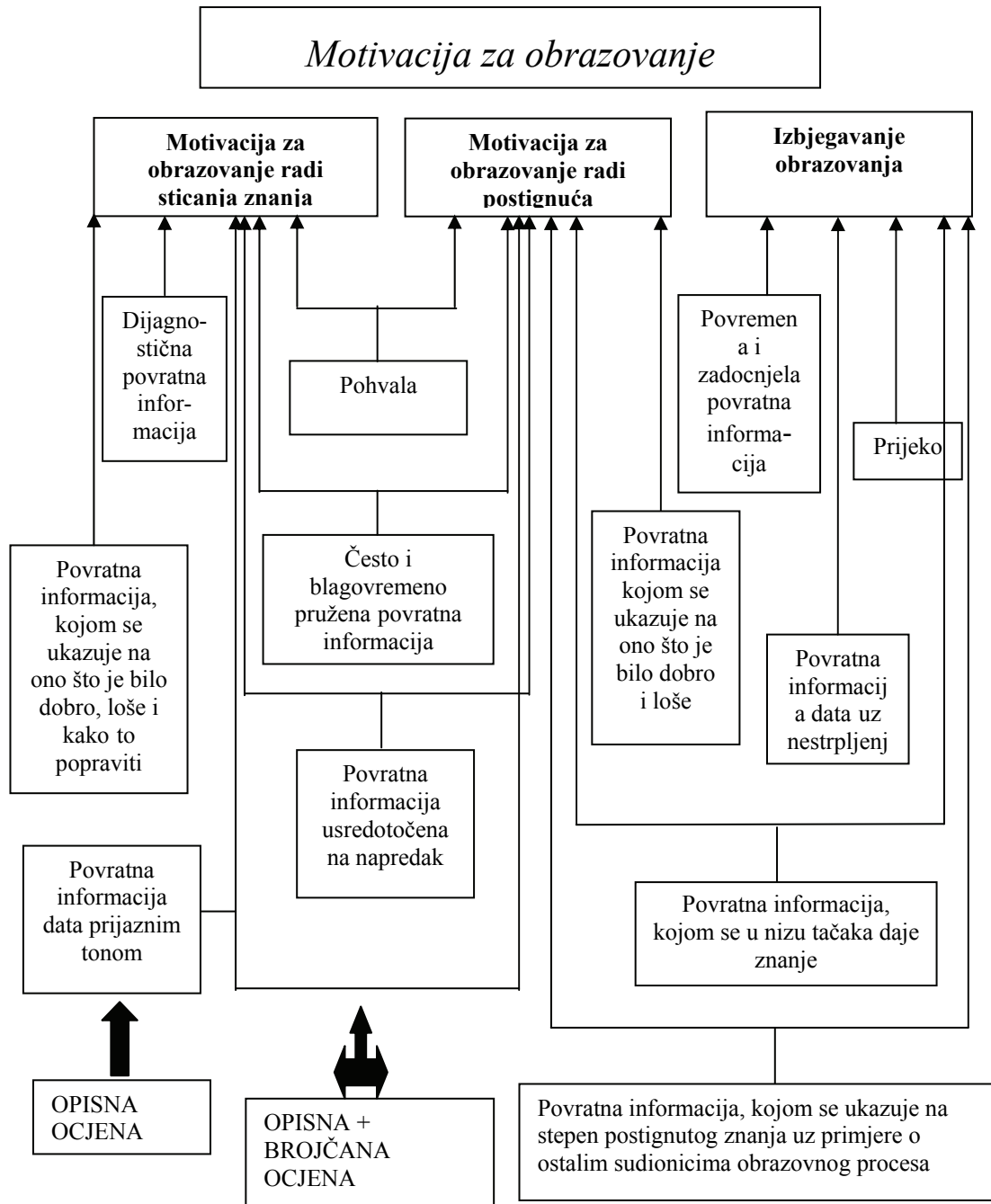
Provođenjem jednokratne studije slučaja (provedena je u 3. i 4. razredima osnovne škole na osnovi zapažanja i razgovora s učiteljima) željeli smo utvrditi kako povratne informacije i različiti načini pružanja te informacije utiču na motiviranost za učenje.

Nastavnici/učitelji su uočili da povratna informacija nema motivacijski učinak za učenje iz želje za sticanjem znanja ukoliko se učenicima pristupa bez potrebnog strpljenja. Mada ima ulogu u motiviranju, učenike više motivira za učenje radi postignuća nego radi samog učenja. Nastavnici/učitelji su istakli motivacijsku ulogu pohvale. Pohvala utiče na motivaciju učenika ili za sticanje znanja, ili za postignuća i nikada ne vodi izbjegavanju učenja.

Po mišljenju intervjuiranih nastavnika, povratna informacija koju nastavnik pruži sa zakašnjenjem nema motivacijsku ulogu. S druge strane, ako se učenicima često daje povratna informacija u vezi s njihovim znanjem i ostvarenim rezultatima, odražava se na motiviranost učenika. Motiviranost učenika zavisi i od sadržaja povratne informacije, odnosno od toga da li nastavnik navodi šta je to što učenik ne zna, da li mu ukazuje na ono što je u zadatku uradio na odgovarajući način, a šta loše i da li mu je ukazao na to kako može poboljšati svoje znanje.

Učitelji 3. razreda devetogodišnje škole su rekli da su njihovi učenici bili dovoljno motivirani za učenje. Većina želi naučiti nešto novo. Na to bi, po mišljenju učitelja, najbolje uticalo opisno ocjenjivanje. Međutim, prema mišljenju učitelja 4. razreda devetogodišnje škole, učenici se više usredotočuju na brojčanu ocjenu, koja stoji uz opisnu. Naime, kod većeg broja učenika je moguće podstaći veću motiviranost za učenje radi postignuća nego za učenje radi sticanja znanja.





Schema 1: Uticaj povratnih informacija na motiviranost za obrazovanje

Ukoliko se osvrnemo na podatke (vidi shemu), možemo reći da učenike **motivira za učenje**:

- dijagnostička povratna informacija,
- povratna informacija kojom se učeniku ukazuje na to šta je dobro uradio a šta loše, uz upute kako može poboljšati svoje znanje,
- dovoljno česta i blagovremena povratna informacija,
- povratna informacija predočena prijaznim tonom,
- pohvala.

Učenici su **motivirani za učenje radi postignuća** kada se:

- povratnom informacijom učeniku ukazuje na to šta je bilo dobro a šta loše, bez uputa za poboljšavanje,
- povratnom informacijom naglašava napredak,
- povratna informacija pruža dovoljno često i blagovremeno,
- povratna informacija daje uz pohvalu.

Povratna informacija dovodi do **izbjegavanja učenja**, kada se:

- naglašava ono što je učenik loše uradio,
- daje uz prijekor,
- daje uz nestrpljenje,
- daje sa zakašnjenjem.

Dobijeni podaci se mogu prenijeti i na obrazovanje odraslih jer se radi o povratnim informacijama koje značajno utiču na učenje.

Znanje odraslih se, po pravilu, ocenjuje u formi ispita. Ispitom se može ocijeniti znanje većeg broja ispitanika iz pojedinog predmeta za određeno godište. Ispiti za odrasle se održavaju na kraju obrazovnog procesa a mogu biti izdijeljeni i na ispite po određenim poglavljima. Ispite mogu polagati i odrasli koji su znanje stekli u procesu samoobrazovanja. Odrasli mogu napredovati u programu za obrazovanje i polagati ispite bez obzira na godišnji program. U slučaju neuspjeha ne ponavljaju godinu nego ponovo izlaze na ispit iz istog dijela programa ili predmeta u kojem su bili neuspješni. Pri tome nije ograničen broj ponovljenih ispita. Odrasli s uspjehom završavaju godinu kada dobiju pozitivne ocjene iz svih predmeta i izvrše ostale obaveze predviđene programom.

Takav način obrazovanog procesa ne mora demotivacijski djelovati na njihovo obrazovanje jer je dovoljno fleksibilno. Ponekad se u procesu obrazovanja odraslih umjesto ocjene navodi položio(la)/nije položio(la)

## Zaključak

Na koji bi način teniser poboljšao svoju igru ukoliko bi mu trener na kraju igre davao ocjenu? Na koji bi način govornici postigli uspjeh ukoliko pred sobom ne bi imali publiku i kritiku koji bi im ukazivali na to koliko su u svom nastupu bili uspješni?

Svaki odgojno-obrazovni proces je istovremeno komunikacija među onima koji poučavaju i onima koji uče. Učenje ne smije biti mučenje nego mora biti način sticanja znanja.

U toku poučavanja jasno je vidljiv znatan uticaj povratne informacije učitelja, predavača na motiviranost za obrazovanje. Možemo naučiti kako da pružimo kvalitetnu povratnu informaciju kojom se učenik usmjerava na dalje obrazovanje i tako pripomognemo kvalitetnijem obrazovnom procesu. Različiti izvori (Black, Wiliam, 1998 a, 1998 b; Draper, 1999; Airasian, 2001; Marentič Požarnik, Peklaj, 2002) uglavnom pominju koliko je povratna informacija važna za učenje, ali ne govore o njenoj povezanosti s motivacijskim ciljevima, niti da li povratna informacija utiče na to da neki učenici (bilo odrasli bilo mladi i djeca) budu motivirani za učenje radi sticanja znanja, da su neki više motivirani za učenje radi ostvarivanja postignuća ili da neki izbjegavaju učenje. Svi mi koji se bavimo podučavanjem želimo da naši učenici budu uspješni u školi i da žele učiti. Potrebno im je omogućiti da steknu trajno znanje, životna znanja koja mogu upotrijebiti u novim okolnostima i okruženjima. Učenje ne smije predstavljati tegobnu djelatnost. U tome značajnu ulogu ima učiteljeva, odnosno predavačeva povratna informacija koja prethodi provjeravanju i ocjenjivanju znanja i pruža informacije o tome: kako započeti, kakav je napredak ostvaren u ovladavanju postavljenih ciljeva, koliko su djelotvorni pristupi podučavanju, do koje su mjere postavljene ciljevi ostvareni.

Osmišljeno korištenje povratne informacije doprinosi poboljšavanju postignuća i omogućuje samostalno obrazovanje. Od kvalitetne povratne informacije zavisi motivacija pojedinca za dalje obrazovanje i sljedstveno tome kakav je rezultat učenja pojedinca. Ako su uz povratnu informaciju date upute kako raditi ubuduće i ako ona sadrži i pohvalu uprkos pogreškama koje je pojedinac možda načinio, učenik osjeća da u učenju može biti uspješan. Naravno da sudionici u obrazovnom procesu moraju imati vremena za promišljanje o svom radu, da mogu iskazati svoje mišljenje, da znaju saslušati tuđe mišljenje i stavove i na odgovarajući način prihvatiti povratnu informaciju.

## MOTIVATION FOR EDUCATION

- Abstract -

*Today, education stands before new challenges as the consequence of changing social and economic relations. So, it requests change in thinking or at least reflection on several relevant elements. Among others, there are verification and evaluation of achievements and how they impact on students' motivation for education. Taken into consideration are changes in reflection about the learning process and achieved knowledge as well as sharing information about educational goals up to the university level.*

*Verification and evaluation are components of educational process permeating all phases of teaching and learning. Feedback helps individuals to comprehend their learning, knowledge and relation they built toward education and achieved knowledge. Feedback stimulates students showing how they should start their learning, progress they made in achieving learning goals and mastering skills and are accesses to teaching process efficacious. The purpose of educational process is in enabling individuals to build and achieve knowledge taking control over their learning and so impacting to improve it. Proper feedback is relevant for motivation in education.*

Key words: **educational motivation, verification, evaluation, feedback**

## Literatura:

1. Airasian, P. W. (2001). Classroom Assessment: concept and applications. Boston: McGraw-Hill.
2. Black, P., Wiliam, D. (1998). Inside the black box (Raising standards through classroom assessment). London: King's College.
3. Blažič, M. (1995). Izbrana poglavja iz didaktike. Novo Mesto: Pedagoška fakulteta.
4. Draper, S. W. (1999). Formative feedback to student in levels 3 & 4. University of Glasgow. <http://www.psy.gla.ac.uk/čsteve/resources/ffeed.html>.
5. Emberger, M. (2002). Focused Feedback, A publication from the Maryland State Department of Education, letnik 7, št. 3. [http://www.msde.state.md.us/Maryland%20Classroom/2002\\_05.pdf](http://www.msde.state.md.us/Maryland%20Classroom/2002_05.pdf).
6. Komljanc, N. (2004). Vloga povratne informacije v učnem procesu. V: Sodobna pedagogika, letnik 55, št. 1, str. 140- 151.
7. Kranjc, A. (1982). Motivacija za izobraževanje. Ljubljana: Delavska enotnost.
8. Kyriacou, C. (1991). Essential Teaching Skills. Oxford: Blackwell.
9. Marentič Požarnik, B., Peklaj, C. (2002). Preverjanje in ocenjevanje za uspešnejši študij. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
10. Musek, J. (1993). Znanstvena podoba osebnosti. Ljubljana: Educy.
11. Penca, M. (2006). Povratne informacije o učnih dosežkih in motivacija učencev (magistarsko delo). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
12. Stipek, D. (1998). Motivation to learn. Boston: Allyn and Bacon Needham Heights.
13. Wiggins, G. (2004). Assessment as Feedback. <http://www.newhorizons.org>.
14. Woolfolk, A. (2002). Pedagoška psihologija. Ljubljana: Educy.
15. Youngs, B. B. (2000). Šest temeljnih prvin samopodobe: kako jih razvijamo pri otrocih in učencih: priročnik za vzgojitelje in učitelje v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Ljubljana: Educy.